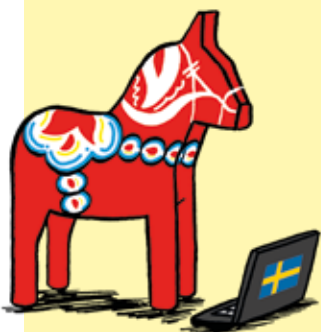

Od gaat over de grens

Praktijk

Archiefbeheer
in de zon

Achtergrond

Zweden tekent
voor digitale
handtekening

Praktijk

Vlaams vertrouwen
in de toekomst

6

PRAKTIJK

Weg met normen uit het noorden?

Stanley H. Griffin is een bekende autoriteit als het gaat om archiefbeheer in het Caribisch gebied. Hij schetst een beeld van de reis die het vakgebied in Jamaica heeft gemaakt.

10

PRAKTIJK

Archiefbeheer in de zon

In Suriname, Aruba en Curaçao zijn grote stappen gemaakt maar er blijft nog veel om van te dromen

20

PRAKTIJK

Vertrouwen in de toekomst

Bij onze zuiderburen is er werk aan de winkel, als het om archiefbeheer gaat. Maar dat neemt niet weg dat ze vol vertrouwen vooruitkijken

14

PRAKTIJK

Decentrale data op de X-Road

De digitale overheid in Estland is anders dan die in Nederland. Over de Russische dreiging en lessen die Nederland van Estland kan leren

23

ACHTERGROND

Vlaams beroepsperspectief

De Erasmushogeschool Brussel stoomt haar studenten niet alleen klaar voor de publieke sector maar ook voor de private

18

ACHTERGROND

Zweden tekent er voor

De digitale handtekening... in Zweden is die een onderwerp van contemplatie en discussie

24

ACHTERGROND

Duurzaam toegankelijke algoritmes

Wat hebben informatieprofessionals met algoritmes te maken? Kennis over informatie is nodig om die algoritmes transparant te maken

5 **EDITORIAL**
Eric Kokke
Od op reis

8 **COLUMN**
Wouter Bronsgeest
Maar verder gaat het goed met me

16 **OPINIE**
Rebecca Jones
Pleidooi voor passie, nieuwsgierigheid en energie

29 **OPINIE**
Mirjam Elferink
Inval AP?

26 **BOEKBESPREKING**
Slimme technologie
Smart Humanity; de mens met 1-0 op voorsprong

27 **PRIKKEL**
Laat de sneeuwbal rollen

SERVICEBERICHT
Metadata10Daagse

28 **NIEUW IN HET VAK**
'Niet stoffig, maar nuttig en leuk'

30 **VERENIGINGSNIEUWS**
KNVI op stoom

Themasessies over toekomstgericht informatiebeheer

Super Tuesday

Colofon

Redactieadres
Publiek Denken
Gebouw M1-47,
Binckhorstlaan 36,
2516 BE Den Haag
www.publiekdenken.nl
T 085 486 85 41
E od@publiekdenken.nl

Aanleveren kopij
E od@publiekdenken.nl

Uitgever
Lennart Huurman
Asha Narain

Redactie
Jeroen Jonkers
(hoofdredacteur), Edwin
Driessen, Bart Hekkert, Eric
Kokke, André Plat

Medewerkers aan dit nummer
Caspar Alamander, Wouter
Bronsgeest, Mirjam Elferink,
Stanley H. Griffin, Thomas
Haeck, Petra Vanhoutte, Re-
becca Jones, Kevin Linsingh,
Thomas Levi Kooi, Thomas
Zandvliet

Beeld- en eindredactie
Marc Notebomer

Art direction en vormgeving
Dimdim Grafisch Ontwerp

Cover
Studio Goudbaard

Beeld
Dimitry de Bruin, Shutter-
stock, Photoworkx

*Adreswijzigingen en
aanvraag abonnementen*
Abonnementprijs
€ 133,35 ex btw per jaar
Losse nummers op aanvraag
verkrijgbaar
E od@publiekdenken.nl

Advertenties
MediaSales0031
Boyke Rajbalsing
E boyke@mediasales0031.nl
M 06 109 347 77

Drukker
Damen Drukkers

Od verschijnt 8 x per jaar en
wordt uitgegeven door

 KNVI

 **publiek
denken**

De in dit blad verkondigde meningen hoeven niet die van de redactie te zijn. De onafhankelijkheid van de redactie mag niet in het geding komen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Volg ons op LinkedIn en Twitter

@Od_online

Od - Overheids-
documentatie

Hét platform voor de
informatieprofessional
bij de overheid

OD-KALENDER 2021

ADVERTEREN IN OD

Magazine en website

Vakblad Overheidsdocumentatie, *Od*, is het netwerkplatform voor informatieprofessionals bij de overheid en de non-profitsector. Gezien het toenemende belang van digitalisering in onze samenleving wordt het vak voor iedereen die zich met informatievoorziening bezighoudt nóg belangrijker. De urgentie om kennis en ervaringen met elkaar te delen is groot. Met aandacht voor ontwikkelingen in het vakgebied, best practices, samenwerking, persoonlijke ontwikkeling, valkuilen en dilemma's geven wij een kijkje in de keuken van de informatieprofessional bij overheden en de non-profitsector.

Voor meer informatie over adverteren, het meesturen van bijsluiters en het plaatsen van vacatures:

MediaSales0031

Boyke Rajbalsing

E boyke@mediasales0031.nl

M 06 109 347 77

OD ZOEKT STRATEGISCHE PARTNERS

Od richt zich op informatieprofessionals, informatiemedewerkers, DIV'ers, leidinggevend en teamleiders bedrijfsvoering, automatisering en informatievoorziening bij ministeries, provincies, gemeenten, waterschappen, agentschappen en uitvoeringsorganisaties. Is deze doelgroep ook belangrijk voor u en zoekt u een mogelijkheid uw visie, aanpak, experiment, best practice of dienstverlening bij onze lezers onder de aandacht te brengen?

Mail dan naar: od@publiekdenken.nl.

OP DE HOOGTE BLIJVEN?

GEEF U OP VOOR ONZE E-NIEUWSBRIEF OF MELD U AAN
VOOR EEN (PROEF)ABONNEMENT. MAIL NAAR:
OD@PUBLIEKDENKEN.NL

THEMANUMMERS EN VERSCHIJNINGSDATA 2021

	Verschijningsdatum	Thema
9	29 januari	Grip op informatie
10	26 februari	Metadata-10Daagse
11	2 april	Gluren bij de burens
12	21 mei	Een jaar na corona
13	25 juni	Kijken bij de rijken
14	24 september	Nog nader te bepalen
15	5 november	Actieve openbaarmaking
16	3 december	Informatiebeheer bij de overheid in 2030

Od wordt uitgegeven door

Tekst **Eric Kokke**

Eric Kokke is redactielid Od

Od op reis

Voor deze uitgave van *Od* hebben we over de grens gekeken. Van dichtbij, Vlaanderen, tot iets verder weg, Estland en Zweden, tot aan de andere kant van de Atlantische oceaan, in Canada, Jamaica en de *Dutch Caribbean*. Dat heeft een bijzondere uitgave opgeleverd. Voor het eerst in 75 jaar publiceren we namelijk ook twee Engelstalige artikelen. Met deze internationale versie van jouw vakblad beogen we een kijkje te geven in de keuken van burens en verre vrienden. We gingen op zoek naar verschillen en overeenkomsten.

We ontdekten een belangrijke overeenkomst. In alle landen waar we hebben meegekeken, blijkt het besef van het belang van goed (digitaal) informatiebeheer te groeien. Misschien een gunstig bijeffect van een lastige COVID-19-periode. Maar het is sowieso goed te zien dat er in Vlaanderen weer een hbo-opleiding op ons vakgebied is, men in Curaçao bereid is te investeren en Estland gestaag verder bouwt aan de digitale dienstverlening, met informatiebeheer als stevig fundament.

Ook de aandacht voor veranderende competenties onder invloed van de steeds verdergaande digitalisering blijkt een *global issue* te zijn. Het is duidelijk dat opleiding een belangrijke factor is om de mogelijkheden van tegenwoordig optimaal te benutten. In die mogelijkheden schuilt nog een verschil. Waar de ene regio de eerste stappen maakt in het digitaal informatiebeheer, buigt de andere regio zich over zaken rond algoritmes, *Artificial Intelligence* en *Machine Learning*. Ongeacht de stap waarin (de transitie naar) de digitale informatiehuishouding van een land zich bevindt, zijn verschillende competenties nodig.

Er zijn natuurlijk meer verschillen. Waar een nieuwe Archiefwet in Nederland leidt tot een stortvloed aan – overwegend kritische – reacties, droomt het Nationaal Archief Aruba over de invoering van een soortgelijke wet. Waar in Nederland elke overheidsorganisatie zelf vrolijk aan het sleutelen is aan duurzame toegankelijkheid, probeert het Nationaal Archief Curaçao een eDepot te realiseren voor de hele regio.

En uiteraard is er ruimte voor verbetering. Ook wereldwijd. Vandaar de gepassioneerde oproep uit Canada om nu toch echt werk te maken van het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van informatiesystemen. En het pleidooi vanuit Jamaica om volop te gaan voor digitaal informatiebeheer dat is aangepast aan de regionale situatie in plaats van door te modderen en met een schuin oog te blijven kijken naar ontwikkelingen elders.

Ik hoop dat deze “vreemde” uitgave van *Od* je inspireert om ook eens te kijken wat er in de landen om ons heen, of hier heel ver vandaan, gebeurt in ons vakgebied. In een digitale wereld verdwijnen landsgrenzen en is het geen enkel probleem om bij je collega’s te kijken. Ik ben er van overtuigd dat er nog erg veel te leren valt. Raak geïnspireerd of inspireer anderen. Haal kennis of deel deze juist. De middelen zijn er volop. Deze *Od* is misschien de eerste stap, ik hoop dat er nog vele volgen. Elke reis begint immers met de eerste stap!

Informatiebeheer in Jamaica

Nieuwe normen of meer van hetzelfde?

Stanley H. Griffin is een bekende en hooggewaardeerde autoriteit als het om archiefbeheer in het Caribisch gebied gaat. Hij schetst de stand van zaken in Jamaica en het kruispunt waarop het land staat.

Managing records in the Caribbean is as complex and dynamic as the various societies that form the region. Caribbean records have been shaped more by legislation, practices, traditions, perspectives from the global north than by the socio-economic and cultural exigencies within the region. In Jamaica, much of the development of records management illustrates this constant influence of others and knee-jerking reactions to outside dictates. There has been little creative reflection on the trajectory Jamaican society would like to progress towards regarding its recordkeeping practices and documentary heritage.

As a discipline and practice, the management of records is at a crossroads in Jamaica. The time is fast approaching wherein definitive standards will emerge from daily workflows and economic activities and legislative writ will craft a truly Jamaican and Caribbean practice. I want to consider the five milestones that have shaped the history and future of Records Management in Jamaica and have led us to our current crossroads. These five experiences and realities are discussed, among other things, by several regional experts in the 2018 academic publication, *Decolonizing the Caribbean Record: An Archives Reader*, edited by Jeannette Bastian, John Aarons and myself. In this article, I hope to share a glimpse of the profession's journey and discuss some hopes and expectations for its future in Jamaica and the Commonwealth Caribbean.

Colonialism

Jamaica's recordkeeping tradition is shaped by British colonialism, the economic activity of plantation life and the dependence on exclusive trade with Europe.

Starting in 1659, the establishment of the Island Secretary's Office signaled the start of recordkeeping in Jamaica. By 1879, recordkeeping functions in the Island Secretary's Office were transferred to the Island Records' Office, which was formed by Jamaica's first records legislation. By the 1950s, an Archives Section was formalized within the Island Records Office with a Government Archivist appointed in 1955, which was the first such appointment in the Commonwealth Caribbean. In 1962, the year of Jamaica's independence from the United Kingdom, the first regional purpose-built archival repository was opened, the facility that still serves as the Jamaica Archives.

The Caribbean archivists John Aarons and Sharon Alexander-Gooding, in their discussion of the history of recordkeeping in the Caribbean, observe that early records in and about the region could be classified in three main categories: legal, property and administrative. These record series reflect the interests, activities and legacies of colonialism that still influences how records are perceived, created, classified, and disposed in the Caribbean. The determination of a record's importance is still made outside the region than from within the nation. Records Management, as a distinct professional practice in Jamaica, was shaped by external pressures as much as the need for modernizing business practices.

ISO 15489

The various international agreements and legislation that triggered changes in accountability and governance transparency also kick-started Jamaica's movement towards establishing systematic management of active records. By the mid-1990s and early 2000s, Jamaican government agencies, departments and ministries were establishing formalized records management programmes, built on the British Registry tradition and in line with contemporary governance best practices including freedom of information legislation and open governance principles.

In 2004, Jamaica adopted the Information and Documentation Records Management Standard, ISO 15489 as a national standard which was used to benchmark services and training. The implementation of Jamaica's Access to Information Act (the nation's FOI equivalent), also in 2004, further cemented the need for records managers and effective records and information

management systems within private and public sectors.¹

Compliance agreements

Another significant influence on Records Management development is the instability of Jamaica's economic infrastructure and the increasing multilateral and multinational nature of Jamaican businesses. Victoria L. Lemieux, in her groundbreaking examination of the Jamaican financial crisis

in the 1990s, observed: 'When accountability systems are weakened because of ineffective record keeping, management is unable to access information needed to maintain operational control and make sound decisions. This leaves the business weakened and vulnerable to collapse. One example of how this dynamic operates is the failure of several Jamaican commercial banks in the late 1990s, when an absence of effective records controls undermined the quality and availability of accounting and management information in these banks, which in turn, weakened the systems of accountability that the banks' directors, managers, and Jamaica's macro prudential supervisors relied upon to manage and control banks' capital adequacy and risks.'² As the Government of Jamaica continues to seek international funding as well as investment in the various educational, financial, tourism and other multinational economic enterprises, both public and private sectors are forced to grapple with compliance requirements in recordkeeping clauses and stipulated legal ramifications on the various forms of investment relationships. These agreements are driving the consideration and application of data protection and privacy principles and best practices across sectors, even as Jamaican legislators continue to debate legislative proposals.

Digital infrastructure

The rise in digital business initiatives and electronic transactions is another driving force for records and information management across the business sector. More transactional activities are taking place in the digital environment, with its obvious risks and implications for creating, using and maintaining digitally

1 See Helen Rumbolt, *The Impact of the Access to Information Act on Records Management in Jamaica*. News Release: Ministry of Finance and the Public Service, October 2009, [Bit.ly/3bxtj9l](https://bit.ly/3bxtj9l), accessed 28 February 2021.
2 Victoria L. Lemieux, *Recordkeeping, Strategic Priorities and Governance in Small Island Caribbean Communities* (2018), 233.

Tekst **Wouter Bronsgeest**

Wouter Bronsgeest is duovoorzitter van de KNVI

Maar verder gaat het goed met me

Het is 8 maart 2021. Door mijn lange haren heen zie ik de minister-president de woorden uitspreken die precies passen bij de eerder gelekte en in de media prachtig voorgekookte boodschap: de *lockdown* blijft. In ieder geval kan ik binnenkort naar de kapper. Bij de volgende Teams-meeting spreken we in ons digitale “rondje” uit dat het met iedereen best goed gaat. Ook met mij. Tot ik daar eens wat dieper over nadenk. Na zo lang thuis vergaderen is de wijze waarop ik de wereld waarneem veranderd. Nieuwe collega’s alleen maar online leren kennen. Meer dan een jaar de schoonfamilie in het buitenland niet kunnen bezoeken. Mijn nieuwe nichtje nog nooit in het “echt” gezien. Grootmoeder is alleen gestorven en begraven zonder dat we erbij konden zijn. Bedrijven van kennissen hangen aan een zijden draadje. Mijn lieve familie en vrienden al te lang niet meer kunnen omhelzen (omhelzen is eigenlijk heel gezond). Klasgenootjes van mijn dochter met psychische problemen, maar de hulpverlening zit vol. Naaste familie die reikhalzend uitkijkt naar een vaccin gebaseerd op een oude versie van een virus dat dagelijks muteert. Vrienden met hechtingen in het hoofd omdat ze op een kleedje koffie dronken in een grote stad bij het gemeentehuis (gelukkig hebben we de video’s nog). Maar verder gaat het goed met me. Voor hen die in de steden nog weleens de moed hebben op een kantoor rond te lopen: het geeft een surrealistisch beeld. We zitten in een tijd dat geschiedenis wordt geschreven. Mijn vraag is dan: documenteren we dit allemaal? Enerzijds komt er steeds meer informatie naar buiten. Voor veel organisaties geldt: binnen is buiten. Anderzijds zijn we door lustig digitaliseren vanaf ongeveer 2010 de vastlegging behoorlijk kwijtgeraakt van bijvoorbeeld formele besluitvorming, onderbouwingen van regels, kaders en uitgaven. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed zal de komende jaren nog een hoop ellende tegenkomen. Mocht dit leiden tot rechtszaken of onderzoeken, dan zal het antwoord steeds vaker zijn dat we het niet meer precies weten, en het ook niet meer kunnen opzoeken of terugvinden. Want ook dat is interessant: wetten worden nu soms gemaakt, nadat politieke besluiten reeds genomen zijn. De dans van de rechtsstaat anno 2021: volgt de wet de wens, of is de wens de aanleiding tot wetgeving. En... waar komen die wensen eigenlijk vandaan? Signalen van burgers, ons democratisch gekozen parlement, niet-democratische mondiale organisaties of wellicht de *corporate states*? En daarna is mijn vraag: hoe zorgen uitvoeringsorganisaties dat die wetten ook zo worden geïmplementeerd dat de rechtsstaat wordt geholpen? Dat rechtmatigheid en rechtvaardigheid in balans zijn. Vastleggen, uitschrijven, besluiten nemen en die vervolgens openbaar maken en archiveren: ik hoop van harte dat ons dat lukt. Zodat we bij een volgende parlementaire enquête – bijvoorbeeld over de besluiten die onze regering nu neemt – wel kunnen onderbouwen waarom we een jaar mondkapjes, testen, thuiswerken, vaccinaties en *lockdown* ooit een goed idee vonden.

born records. Since 2007, Jamaica's Electronic Transactions Act has not only enabled the development of e-commerce enterprises, but has validated digital records and intimated at the increasing importance for digital recordkeeping in both public and private enterprises.

In 2018, the Government of Jamaica launched its Records and Information Management Policy, aimed at enabling the recordkeeping capacity within the public sector, especially as the government moves towards e-governance.³ This development is dependent on agencies having appropriate digital infrastructure, resources and training, as well as the will to rationalize workflow processes and personnel roles.

Professional development

Access to RIM education and training is another key factor in the profession's development in Jamaica. The development of the University Archives and Records Management Program within the three campuses of the University of the West Indies in 1991, signaled the start of formal training in theory and best practices across the Caribbean. This 12-week UWI-certification program (divided into 6 weeks over 2 summers) is hosted at UWI campuses in Barbados and Jamaica, featuring Caribbean-based trainer-facilitators. Over 1200 participants from around the region have been certified over the years. Additionally, the Caribbean Archives Association, now the Caribbean Branch of the International Council on Archives (CARBICA), has consistently provided training opportunities and professional development initiatives since it was established in the 1970s.

However, it is the offering of undergraduate and postgraduate programmes in Archives and Records Management that is making the most impact on the profession in the region. Since 2015, the Department of Library and Information Studies at The UWI Mona Jamaica Campus has been offering a Bachelor of Arts (BA) in Information Studies and the Master of Arts (MA) in Archives and Records Management. The BA program includes specific courses in archives, records management, commonwealth government records, museums, heritage, law and management. The MA program prepares candidates for leadership roles with courses that considers Caribbean memory and recordkeeping traditions, traditional and digital records management and curation, as well as preser-

³ See Ministry of Education, Youth, and Information, *Government of Jamaica RIM Policy*, 2018, [Bit.ly/3vaMsWh](http://bit.ly/3vaMsWh), accessed 20 February 2021

Stanley H. Griffin behaalde een BA (Hons.) in geschiedenis en een PhD in culturele studies (met hoge onderscheiding), aan de Cave Hill Campus, University of the West Indies, Barbados, en een MSc in Archives and Records Management, University of Dundee, Schotland. Hij is onderzoeker en docent Archival Studies en coördineert het Graduate Programme in Archives and Records Management in het Department of Library and Information Studies, UWI Mona Campus op Jamaica.

vation of archival materials in tropical environments. Since 2019, over 20 persons have graduated from both programmes and are already making a difference in their various spheres. The launch of research degree programmes in Information Studies (Master of Philosophy and Doctor of Philosophy), and the work of 4 current candidates, is already triggering new ideas on recordkeeping for the Caribbean.

Enhanced growth

Records Management in Jamaica is now at a crossroads. The worldwide COVID-19 pandemic has forced the entire region to rethink the way we do business, communicate, and exchange information. The hallmarks of traditional, colonial, or even northern global practices are being eroded with the realization of how culturally inappropriate these norms are for the ways in which we do business and create records. The growing use of digital technologies for daily work operations will force greater interests in, and demands for, digital recordkeeping. However, unlike other countries in the commonwealth Caribbean, Jamaica has enabling infrastructure that can further propel the practice and profession of Records Management into a more digitally-reliant information future.

The listed factors have, by good fortune, laid a solid foundation for enhanced growth for and the value-added relevance of Records Management in Jamaica. The question really would be: are we brave enough to go head on into a digital Records Management future, confident in best practices and standards that are Caribbean-oriented and appropriate? Or will we continue plodding along applying global northern norms in the hope for continued efficiency. Time will tell.

Note

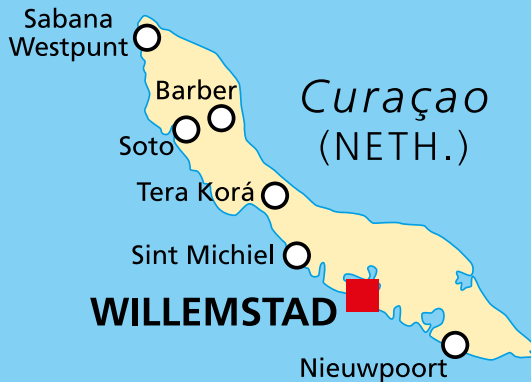
Bastian, Jeannette, John Aaron, Stanley H. Griffin, *Decolonizing the Caribbean Record: An Archives Reader*. Sacramento: Litwin Books, 2018.

PRAKTIJK

Tekst **Eric Kokke**
Eric Kokke is redactielid Od

C A R I B B E A N S E

Suriname, Aruba en Curaçao

Archiefbeheer in de zon

In kilometers ver van Nederland, maar inhoudelijk erg dichtbij. Rita Tjien Fooh, Raymond Hernandez en Max Scriwanek vertellen over archiefbeheer aan de andere kant van de Atlantische Oceaan. Tjien Fooh is directeur van het Nationaal Archief Suriname (NAS), Hernandez directeur van het Archivo Nacional Aruba (ANA) en Scriwanek van het Nationaal Archief Curaçao (NAC). Ze hebben veel bereikt maar er blijft natuurlijk altijd wat te dromen.

Op Curaçao lag de laatste jaren de nadruk op selectie. Max Scriwanek: 'Dat kon goede vorm krijgen nadat ten eerste de wetgeving goed was vastgelegd en daarna ook de huisvesting op orde was. In 2008 ging de vernieuwde Archiefwet voor Curaçao in werking. Deze nieuwe wetgeving zorgde ervoor dat nieuwe huisvesting is gerealiseerd. Er lag op dat moment ook nog 40 kilometer achterstand bij de diensten van de ministeries. In 2012 was er een nieuwe mijlpaal in de vorm van een nieuw depot.

Een flinke investering, die binnen de begroting van Curaçao zelf is gerealiseerd. Dus zonder externe financiering.'

'In 2017 is een intern opleidingsstraject gestart,' gaat Scriwanek verder. 'Ook intern gefinancierd. Met de nadruk op selectie van de archieven, die door de diensten moeten worden overgebracht naar het depot. Formeel is dit afgesloten, maar uiteraard loopt de overbrenging nog.'

Dichterbij
Het Nationaal Archief Suriname

heeft een soortgelijk traject doorlopen. Rita Tjien Fooh: 'De teruggave van onze archieven door Nederland heeft een zekere verantwoordelijkheid gelegd op de schouders van het NAS: om deze archieven meer bekendheid te geven onder het publiek. Onder andere via ons vrijwilligersplatform VJVS (Vind Jezelf Vind Suriname) werken wij eraan om de archieven dichterbij het publiek te brengen.'

Over het gebruik en de raadpleging van archieven in het algemeen in Suriname is Tjien Fooh nog niet

'TERUGGEGEVEN ARCHIEVEN KRIJGEN EXTRA AANDACHT IN SURINAME'

tevreden. 'Het is daarom belangrijk dat we nu meer *outreach*-activiteiten moeten initiëren om het publiek te porren deze archieven te raadplegen. Ook het goed beheren van de teruggegeven archieven heeft uiteraard de aandacht gehad de afgelopen jaren.'

Toegankelijkheid

Bij het ANA lag de focus voornamelijk op het toegankelijk maken en beschikbaar stellen van de archiefbescheiden. Raymond Hernandez: 'We hebben ons ingezet om hiaten uit het ambtenarenarchief op te vullen met privéarchieven. Dat is nodig om de beeldvorming uit het verleden goed te krijgen. Dit sluit ook aan bij onze hoofdtaak: centraal beheren van overheidsdocumentatie.'

De meeste bezoekers komen bij het

ANA voor historisch onderzoek. Hernandez: 'Soms ook wel burgers met informatieverzoeken. Alleen is onze overbrengingstermijn nog steeds 30 jaar. Met het oog hierop zijn we de laatste jaren ook gaan adviseren over informatiebeheer. Als consulent praten we dan over hoe zij hun archieven bij ons kunnen onderbrengen, zodat wij de toegankelijkheid kunnen verzorgen.'

Twee uitdagingen

De drie archieven hebben te maken met twee grote uitdagingen. Enerzijds om te archiveren documenten uit de processen van de overheid binnen te krijgen. En anderzijds om grip te houden op de opzichzelfstaande kleine digitaliseringsprojecten die her en der plaatsvinden. Vooral voor Aruba is dat een probleem, door het ontbreken van een Archiefwet. Hernandez: 'Er is verbetering in het besef dat ze bij ons moeten zijn voor het beheren van informatie en archief. Maar er is officieel geen verplichting vastgelegd. Eigenlijk is onze prioriteit om wetgeving op dit gebied te realiseren. Dat zou ons enorm helpen, maar het proces verloopt stroef.'

Daarnaast ziet hij dat men digitalisering als een tool gebruikt om te communiceren, zonder dat de kaders zijn vastgelegd. 'Het is niet duidelijk voor de ambtenaren hoe hier mee om te gaan. Het gaat via eilandjes. Iedereen doet het op de eigen manier. Niet gestandaardiseerd. En waar ambtenaren wel digitaal werken, printen ze nog steeds alle digitale documenten uit en bewaren die.'

Ook Curaçao kent de situatie waarin diensten van de ministeries digitaal werken zonder dat daar richtlijnen voor zijn. Laat staan dat men kijkt naar de archiefcomponent. Scriwanek: 'Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de door-

stroom van de documenten en het toekennen van metadata en met selectie en vernietiging. Je krijgt dus geen achterstand in kilometers, zoals voorheen, maar een achterstand in gigabytes. Daar is nog veel te verbeteren. Het eDepot kan daarbij helpen.'

De afgelopen 3 jaar heeft het NAS veel aandacht geschonken aan de begeleiding en ondersteuning van de overheidsorganen bij het opstellen van de selectielijsten. Tjien Fooh: 'In 2017 zijn de regels met betrekking tot de selectiedoelstelling en criteria vastgelegd, zodat de archieven volgens de regels zoals opgenomen in artikel 4 van de Archiefwet konden worden overgedragen. Enkele ministeries waren al ver met het opstellen van hun bestandslijsten om ten slotte de selectielijsten op te kunnen stellen. De uitbraak van de pandemie heeft echt roet gegooid in onze planning, omdat in principe de werkzaamheden op de ministeries compleet stillagen en of medewerkers volgens een roulatiesysteem werkten, waardoor men zich uitsluitend bezighield met zaken die prioriteit genoten voor dat moment.'

Zorgen

'Uiteraard speelt digitalisering momenteel een belangrijke rol', geeft Hernandez aan. 'Door COVID-19 krijgen we veel aanvragen voor het leveren van informatie. We scannen dan op verzoek en kunnen zo de gevraagde informatie digitaal beschikbaar stellen. Maar men gaat voor digitaal in het "hier en nu", niet voor bewaring. We proberen de Nationale Commissie op Aruba er nu van te overtuigen dat wij als archief bij het begin moeten zitten om dit goed te regelen. Maar we zullen ook moeten inzetten op het opleiden van ambtenaren op het gebied van informatiebeheer. We maken ons zorgen

Hét platform voor de
informatieprofessional
bij de overheid

IN GESPREK MET DE LEZER

**OD BESTAAT DIT JAAR 75 JAAR! DAAR WILLEN WE DE KOMENDE TIJD OP
VERSCHILLENDE MANIEREN BIJ STILSTAAN. OM TE BEGINNEN WILLEN
WE IN GESPREK MET JOU, ONZE LEZER. WE ZIJN BENIEUWD NAAR
JOUW VRAGEN EN WENSEN, MAAR OOK WILLEN WE JOUW VAKKENNIS
BETREKKEN BIJ DE TOTSTANDKOMING VAN ONZE ARTIKELEN.**

18 MEI 2021

Onder leiding van *Od*-redactielid Bart Hekkert wordt gesproken over welke onderwerpen je als lezer bezighouden en wat er leeft binnen jouw organisatie. Als afgeleide daarvan de vraag welk themanummer je graag in 2022 zou willen zien.

21 SEPTEMBER

Verleden, heden en toekomst van onze werkwijze en de effectiviteit daarvan. De nestor van de *Od*-redactie, André Plat, bespreekt de trends en ontwikkelingen en nodigt je uit tot realisme en creativiteit.

30 NOVEMBER 2021

De laatste sessie wordt geleid door *Od*-hoofdredacteur Jeroen Jonkers. Wat verwacht je als lezer van je vakblad, in welke mate sluit *Od* voldoende aan bij jouw dagelijkse praktijk en welke tips heb je voor de redactie?

**HEB JE INTERESSE OM AAN ÉÉN OF MEER VAN DEZE GESPREKKEN
DEEL TE NEMEN? JE BENT MEER DAN WELKOM. DE GESPREKKEN
VINDEN DIGITAAL PLAATS TUSSEN 16.00 EN 17.00 UUR.**

**AANMELDEN KAN DOOR EEN E-MAIL TE STUREN AAN
OD@PUBLIEKDENKEN.NL. JE ONTVANGT VERVOLGENS
DE LINK NAAR HET GESPREK IN JE AGENDA.**

Od wordt uitgegeven door

'OP CURAÇAO WIL MEN NIEUW PUBLIEK AANTREKKEN'

over de huidige situatie.'

Het Nationaal Archief Curaçao richt zich nu op een aantal activiteiten. Scriwanek: 'Het maken van goede inventarissen en die online zetten is daar een van. En dan is de logische vervolgstap om ervoor te zorgen dat deze archieven ook echt geraadpleegd worden. Dus nieuw publiek aantrekken, meer publiek in de studiezalen en de archieven dus ook echt te benutten! We hebben bijvoorbeeld, in samenwerking met de Universiteit van Curaçao, een canon ontwikkeld om als tool te gebruiken voor het onderwijs. De bedoeling is meer jonge mensen in de studiezaal!' Ook bij het NAS ligt de focus op bevordering van het bezoek. Zowel fysiek als digitaal. Tjien Fooh: 'Op het moment zijn de medewerkers druk bezig met de realisatie van de nieuwe website, waarmee de archieven beter toegankelijk raken voor het publiek. Daarnaast komen er meer *outreach*-projecten om publiek te trekken naar het archief zelf. Daar gaat de website ook bij helpen. Op het inhoudelijke vlak focust het aanwezige archiefkader zich op het orde krijgen van het informatiebeheer van de overheid. Het is daarbij van belang voor het NAS om te werken aan een kennis-upgrade van het eigen archiefkader zodat zij de transi-

tie van papier naar informatiebeheer van de overheidsorganen kunnen begeleiden en ondersteunen.'

Dromen

Tjien Fooh heeft nog veel dromen. 'Als ik het een dag voor het zeggen had, zonder beperkingen, dan wist ik het wel. Ik zou de informatiehuishouding van de overheid laten doorlichten en een groep van experts inhuren om te werken aan de randvoorwaarden voor een efficiënt en effectief informatiebeheer. Tegelijkertijd wordt kader opgeleid om met deze transformatie en de transitie van papier naar digitaal te kunnen werken. Standaardisatie van de werkprocessen moet worden toegepast. Nodige regelgeving moet ook worden geformuleerd. Alle hard- en software nodig voor deze transformatie worden aangeschaft en het kader wordt opgeleid om met de nieuwe technologie om te gaan.' Ook Hernandez heeft nog wensen voor de toekomst. Al heeft hij nog wel vragen over de rol van zijn organisatie: 'Zijn dadelijk de ambtenaren zelf verantwoordelijk voor hun digitale archief? Is onze rol dan alleen het faciliteren van de systemen, meer IT'er dan informatiebeheerder? Of gaan wij ons alleen bezighouden met analoge archieven en ligt de verantwoordelijkheid voor de digitale informatie dadelijk ergens anders? Als wens zou ik graag de totale bevoegdheid krijgen om van invloed te zijn, niet alleen op het historische gedeelte, maar juist op dat wat komen gaat. We zijn nog te veel buitenstaanders. Als ik dat zou kunnen realiseren...'

De grootste droom voor het Nationaal Archief Curaçao ligt bij de realisatie van het eDepot. Scriwanek: 'En dan ook een goede koppeling met een gesloten informatiebeheer-

stelsel van de administratie van de overheid. Dus gelijk bij het aanmaken van een document de metadata en bewaartermijnen toekennen. En dan ook de ambtenaren daar in trainen. Eigenlijk dus drie dromen, die bij elkaar zorgen voor een informatiesysteem waarbij de overheid heel erg geholpen is.'

Kennis over eDepot welkom

Er ligt voor het Nationaal Archief Curaçao een officiële goedkeuring om te starten met een eDepot. Helaas gooit de financiële situatie als gevolg van COVID-19 roet in het eten. Tot nu toe heeft het NAC heel veel lef voor elkaar gekregen. Voorbeelden zijn al genoemd in het artikel: de realisatie van wetgeving, opbouw van een mooi depot en het opzetten van een opleidingsprogramma. Al deze activiteiten zijn zonder externe financiële hulp tot stand gekomen. Maar nu is het tijd om een volgende stap te zetten richting een toegankelijk eDepot. Het budget is toegewezen. Helaas zorgt corona voor vertraging in het proces, maar de voorbereidingen gaan door. Toch kan Max Scriwanek op dit gebied wel wat hulp gebruiken. Kennis en ervaring met het opzetten van een eDepot ontbreken nog. Wie voorziet het Nationaal Archief Curaçao van de nodige input om dadelijk een goede start te maken, waarbij zij de valkuilen, die we in Nederland al hebben ontdekt, kunnen omzeilen? Reacties kunt u mailen naar max.scriwanek@gmail.com.

Tekst **Thomas Levi Kooi**Thomas Levi Kooi is IT Transformation Change
Consultant bij Royal Dutch Shell

Digitale snelweg wint aan populariteit

Decentrale data op de X-Road

De digitale overheid in Estland verschilt van die in andere landen. Thomas Levi Kooi interviewt Anett Numa over de Russische dreiging, X-Road en de lessen die Nederland van Estland kan leren.

Anett Numa is Digitale Transformatie Adviseur voor e-Estonia, een publieke organisatie die wereldwijd de digitale overheid promoot en het e-Residency-programma heeft opgezet. E-Residency stelt niet-inwoners van Estland in staat om digitaal inwoner te worden en gebruik te maken van alle diensten van de overheid. De hoeksteen van het Estse systeem is het platform X-Road, legt Numa uit. 'Dit platform kan het beste worden omschreven als een digitale snelweg die lokale computers en databases van zowel de publieke als private sector verbindt. Door deze verbinding valt de noodzaak voor een centrale database weg en ontstaat een infrastructuur die gemakkelijk is aan te passen aan nieuwe belanghebbenden.' Helaas is deze X-Road meer dan 20 jaar oud. Dat wekt de suggestie dat Estland haar IT-infrastructuur niet doorontwikkelt, zoals dat wel in Nederland gebeurt. Het klopt dat de theorie achter de X-Road inmiddels 20 jaar oud is, zegt Numa. 'Maar het platform zelf wordt wel degelijk doorontwikkeld. Technologie verandert immers constant. Dat dwingt Estland om constant nieuwe lagen toe te voegen aan de X-Road, zodat het platform meegaat met de tijd. Maar: de gedachtegang achter het systeem verandert niet.' De Estse overheid geeft de voorkeur aan een gedecentraliseerd netwerk van systemen en bronnen dat data

uitwisselt. Numa: 'Gecentraliseerde cloudtoepassingen waarin alle informatie op een plek is opgeslagen, hoe handig en beveiligd deze ook zijn, brengen altijd risico's met zich mee. Voor een land dat geregeld de digitale en fysieke dreiging van buurland Rusland voelt, is beveiliging een van de belangrijkste pijlers van IT-ontwikkeling. Daarom kiest men ervoor om de hoeveelheid data per locatie te limiteren en al deze bronnen op één netwerk aan te sluiten. Wanneer de beveiliging van één locatie wordt gekraakt, zijn niet alle data uit het netwerk in gevaar.'

Neutrale aanpak

Wanneer informatie van burgers, bijvoorbeeld een adreswijziging, via de X-Road wordt opgevraagd, is het aan de Estse overheid om te zorgen dat die informatie wordt gedeeld. 'Maar alle handelingen worden gelogd,' zegt Numa, 'en zijn inzichtelijk voor de eindgebruiker. Als burger kan men dus zelf inzien wie wanneer informatie heeft opgevraagd en indien gewenst om een verklaring vragen. Hierdoor blijft het eigendom van de

'GECENTRALISEERDE CLOUDTOEPASSINGEN BRENGEN RISICO'S MET ZICH MEE'

privégegevens bij de burger zelf. Deze extra controle biedt de mogelijkheid om data sneller met elkaar te delen en niet restrictief binnen een organisatie te houden. Deze actieve manier van informatie delen zorgt voor een efficiëntere en klantvriendelijkere manier van communiceren met de overheid.'

In de toekomst zal de rol van *Artificial Intelligence* (AI) toenemen, zowel op het gebied van informatie uitwisselen als het maken van beslissingen. Volgens Numa zijn er manieren om geautomatiseerde beslissingen, en overheidsbeslissingen in het algemeen, beter en neutraal te nemen. Alle mensen op de X-Road (burgers, tijdelijke inwoners of gebruikers van een e-Residency-account) worden enkel geïdentificeerd op basis van een unieke code, te vergelijken met ons bsn-nummer. Dat is de basis van identificatie binnen het systeem. De combinatie met de logging zorgt ervoor dat de stappen in een besluitvormingsproces altijd zijn in te zien en te zien waar een beslissing op gebaseerd is.

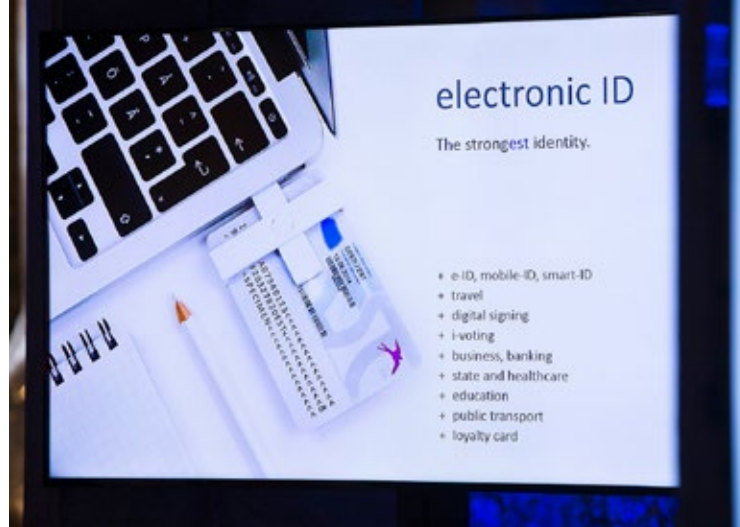
Europese integratie

Het delen van data via de X-Road wint internationaal aan populariteit. Landen als Mexico, Kiribati en Vietnam willen een vergelijkbaar systeem implementeren. Ook binnen de Europese unie wint de X-Road aan populariteit. Finland, Kroatië en Portugal hebben zich inmiddels al aangesloten bij het X-Road-initiatief om op een efficiëntere manier medische gegevens uit te wisselen tussen lidstaten.

Deze ontwikkeling sluit aan bij de visie die Estland heeft op het gebied van internationale samenwerking en Europese integratie. Die visie wordt door een belangrijk deel bepaald door de Russische dreiging die eerder in dit artikel is genoemd. De Estse overheid is zelfs begonnen met het opzetten van een zogenoemde data-ambassade. Dit is een *on-premise* cloudtoepassing die momenteel is gehuisvest op een beveiligde locatie in Luxemburg. Daar wordt dagelijks een kopie geladen vanaf de X-Road. Hierin worden onder andere de meest up-to-date juridische, medische, politie- en kadastrale gegevens bewaard. Wanneer er in Estland iets gebeurt dat de infrastructuur bedreigt, bijvoorbeeld een cyberaanval of een natuurramp, dan zijn de belangrijkste data van de staat bewaard gebleven, waardoor de overheid digitaal kan blijven opereren.

Ethische check

Wat kan Nederland leren van Estland? Numa: 'Er is al

Annika Haas, e-Estonia Showroom, Creative Commons Attribution 2.0 Generic

veel hoogwaardige IT in Nederland, dat zien wij ook. Maar het is belangrijk om de communicatie onderling te verbeteren. Een betere manier vinden van het uitwisselen van gegevens tussen organisaties is de uitdaging. Organisaties moeten digitaal met elkaar praten, een burger moet zich niet elke keer opnieuw bij een organisatie hoeven te identificeren.'

AI wordt in Estland ingezet bij het afhandelen van alimentatiebesluiten maar ook bij het voorspellen. Het is een speerpunt van de Estse overheid en bedrijven kunnen subsidies krijgen voor het gebruik van AI in processen en klantcontact. Met het geautomatiseerd nemen van beslissingen kan volgens Numa duidelijk winst worden behaald. Daarbij zijn vier punten van belang:

- De verantwoordelijkheden moeten duidelijk vastgelegd zijn, wie heeft welke bevoegdheid en wie is eindverantwoordelijk?
- Data moeten up-to-date zijn, en efficiënt uitgewisseld worden tussen instanties.
- Individuen moeten geïdentificeerd kunnen worden op basis van een unieke code om elke vorm van bias hierbij te voorkomen.
- Besluiten moeten transparant zijn en een ethische check moet onderdeel zijn van die transparantie.

'Data moeten eigendom zijn van de burgers,' aldus Numa. 'Die moeten de keuzes kunnen maken over hun eigen data en zien wat ermee gebeurt. De overheid heeft in dit opzicht haar verantwoordelijkheid en dient burgers bovendien te beschermen tegen grote bedrijven die data binnenhalen en gebruiken voor eigen gewin.'

'ORGANISATIES MOETEN DIGITAAL MET ELKAAR PRATEN'

Tekst **Rebecca Jones**

Rebecca Jones is consultant bij Dysart & Jones

Opkomende technologie

Pleidooi voor passie, nieuwsgierigheid en energie

Rebecca Jones is partner en consultant bij Dysart & Jones Associates, een vooraanstaand adviesbureau voor informatie-intensieve organisaties in Canada en de Verenigde Staten. Dat specialiseert zich in het ontwerpen en implementeren van strategische en operationele plannen, oplossingen voor lastige problemen, werkbare organisatorische ontwerpen en het bevorderen van effectief leiderschap. Jones geeft op haar eigen wijze een visie op de veranderende (en belangrijkste) competenties in de wereld van informatie- en kennismanagement.

Question: What competencies do those in information services need in view of emerging technologies?

Answer: Passion, curiosity and energy.

Reaction: Really? Curiously, passion, and energy? You've got to be kidding. What about meta-tagging, or content curation, or digital information governance... more specific competencies?

Answer: Nope. I'm serious. Without curiosity, passion and energy – let's call them the CPE (because if nothing else, those of us in the information sector love acronyms!), the specific competencies don't matter. And when I look at the information sector, I see it from its broadest perspective

– information services, information management (IM), archives, libraries, data, records and documents management, knowledge management (KM), etcetera. For a sector so broad, our CPE allows us to focus on specific competencies.

Curiosity

Those of us in the information management (IM) realm must be curious about:

- Technologies. What technologies are emerging, and in what sectors? Most importantly, how are these technologies changing processes, products, media, work, life? Technologies, after all, are based on information.
- People. How are technologies

impacting peoples' work, life, behaviours, interactions and thinking... as individuals and as a society?

Passion

Simultaneously, we must be passionate about a particular area or domain of this vast information and technology arena. What excites us about the information lifecycle? Are we most passionate about how information is created? How to organize it? How people learn about it and apply it? How it influences society or work processes? What *are* we curious and passionate about?

It can't be the whole information services life-cycle. Our passion

needs focus on a specific area. Because... to keep current on that area, and to feed our passion, follow our curiosity and develop the requisite competencies demands extraordinary energy.

Energy

To work in this sector and sustain our competencies, our passion and curiosity, whether in archives, records, documents, digitization, process improvement, or libraries, require enormous energy.

Most of us work in information services and IM or KM because we are curious, passionate and willing to put the energy into designing and delivering ways in which people, organizations and communities use information to propel themselves forward. Artificial intelligence which is the key driver of emerging technologies is based on information. This gives those of us in the information sector a bevy of choices. Be curious about the type of work you're most passionate about, and seize the competencies required. These realities can help narrow our focus.

Think Phygital.

While this term originated in the marketing sector (thank you marketers), it is essential for our thinking. We can't come to grips with new realities if we keep using old terms. The reality in which we'll use our competencies is phygital: the physical and digital worlds completely merged. Not just integrated. Merged. Blended. As Michael Edson writes, physical and digital are just 'two parts of whole',

and when we 'think openly and creatively across the

whole, blended spectrum of our digital and physical lives then wonderful, exciting, important things can happen.' (Leiden City of Science References, Part 4: Convenings, Places, Activities; [Bit.ly/3rtIqWV](https://bit.ly/3rtIqWV)).

Is digitization a part of this? Sure! And so, perhaps more importantly, is the skill of helping organizations visualize their phygital business processes and building the IM systems through which data, content, voices, and visuals flow. And let's not forget the evaluation and measurement that are phygitaly required.

Harness Data

Before you roll your eyes, look at how companies such as Instacart and many others rely on their catalogue. That's right: catalogue, massive catalogues that must be tagged, organized, sorted, cross-referenced, harnessed. In e-commerce, the magic happens

through databases and catalogues, which rely on taxonomies, meta tagging, and classification. The tsunami of information created every second in images, content, objects, is useless unless curated in ways meaningful for various audiences. Curation too often occurs after information is created. Let's think about curation during creation. Let's also be the information architects, and the builders of intelligence and decision-making systems, data warehouses and archival repositories. No lack of jobs there.

Mitigate Risk

The world of machine learning, AI, and phygital reality can take a dark turn. Privacy, ethical information infusion into AI systems, information governance and security, and building non-compliance measures into databases and information systems. These are all in our wheelhouse.

Some may read this and feel I've neglected people-related realities. The four realities outlined are all about people. We work in the information realm for people to use information. These realities frame people's world, and our work.

It's our responsibility to hone and apply our competencies to ensure people's phygital world is safe and rich with information they use for mundane purposes or life-changing experiences. And our responsibility to view our work through people's lenses. The term "user experience" sounds as though we're designing for a robot. Can we start by reframing user experience design as people-delighting experiences? Asking for a friend.

Tekst **Caspar Alamander**

Caspar Alamander is werkzaam bij de Zweedse evenknie van VNG Realisatie, Sveriges Kommuner och Regioner, Avdelningen för digitalisering

Digitale handtekening

Zweden tekent er voor

De digitale handtekening is in Zweden een onderwerp van contemplatie en discussie. Hoe kan de garantie van een handtekening in de loop van de tijd bijvoorbeeld worden gewaarborgd? En zijn er mogelijkheden om de verplichting van analoge handtekeningen te vervangen door digitale?

Zweden kent van overheidswege geen nationaal eID. De bestaande eID's zijn in particuliere handen, bijvoorbeeld die van de banksector. Bovendien kennen regio's (provincies) een eigen eID vanwege hun werk in de zorgsector. Zweedse overheden — rijk, provincies en gemeenten — beschikken over een grote mate van autonomie. Dat heeft duidelijke consequenties op het gebied van samenwerking en standaardisering.

Het programma E-delegationen, dat werd uitgevoerd tussen 2009-2014, heeft duidelijk gemaakt dat er een grote behoefte is aan een gemeenschappelijk digitaal beleid voor de totale overheidssector. Dit heeft in 2019 geleid tot de start van DIGG, een nieuw overheidsagentschap dat zich bezighoudt met digitaliseringszaken. Zowel eID als digitale handtekeningen worden gezien als de sleutels tot een digitale overheid, onder andere vanwege het belang van bewijsvoering. Digitale

handtekeningen staan dan ook hoog op de verlanglijst van menig overheidsorganisatie.

Kwaliteitskeurmerk

DIGG ondersteunt en coördineert de publieke sector nationaal en internationaal op het gebied van veilige e-identificatie en digitale handtekeningen. Dat doet DIGG door:

- onderzoek van onafhankelijke handtekening-diensten;
- standaardisatie van verschillende specificaties en kaders voor technologie en veiligheid;
- deelname aan internationale normalisatiewerkzaamheden.

Sinds enige tijd kent Zweden het kwaliteitskeurmerk Zweedse e-identificatie. Publieke en private actoren met e-diensten die e-identificatie vereisen, kunnen vertrouwen op e-identificaties die het kwaliteitskeurmerk Zweedse e-identificatie hebben. Op hun beurt kunnen gebruikers er zeker van zijn dat het een veilig identiteitsbewijs is. Via Sweden Connect (Sweden Connect regelt de elektronische identificatie in Zweden, vergelijkbaar met Logius en DigiD in Nederland, red.) wordt nu ook gewerkt aan integratie met andere landen in de Europese Unie en EES (biometric Entry/Exit System: automatische digitale identificering aan de grens van burgers die niet uit de Europese Unie, Schengenlanden of Zwitserland komen, red.). Ondertussen wordt gekeken naar het staven (bewijswaarde) van de inhoud van de digitaal ondertekende bescheiden. Net als elders in de wereld roepen handtekeningen veel vragen op over hun juridische eigenschappen en verplichtingen, bijvoorbeeld de bewijswaarde, de vorm (analoog en/of digitaal) en het aanwezig moeten zijn van een handtekening. Hoewel de handtekening net als in Nederland een normaal onderdeel van bewijsvoering is, toont onderzoek aan dat de Zweedse wet een gering aantal documenten kent dat daadwerkelijk van een handtekening moet worden voorzien. Desalniettemin is de verwachting dat de handtekening niet zal verdwijnen, hoewel men in de digitale toekomst de inhoud van documenten op een andere manier zal bevestigen.

'DE ZWEDSE WET KENT WEINIG DOCUMENTEN DIE VAN EEN HANDTEKENING MOETEN WORDEN VOORZIEN'

'ER IS BEHOEFTE AAN GEMEENSCHAPPELIJK DIGITAAL BELEID VOOR DE GEHELE OVERHEID'

In de Zweedse archiefsector wordt intensief nagedacht over de manier waarop handtekeningen moeten worden bewaard. Analoge handtekeningen zijn eeuwenoud en zijn nog steeds leesbaar en te verifiëren. Kijkend naar de toekomst zijn digitale handtekeningen niet zonder risico's. De codes van digitale handtekeningen kunnen weliswaar worden gelezen, maar de vraag is in hoeverre dit geldt in de toekomst. Dit geldt zeer zeker voor het kunnen verifiëren van een huidige digitale handtekening op een dag in de toekomst. Een digitale handtekening kan worden vergeleken met een stukje machinetaal. Teneinde de handtekening te kunnen "zetten" (ofwel maken) zijn apparatuur, een besturingssysteem en een programma nodig. Dezelfde onderdelen zijn nodig voor het kunnen verifiëren van de digitale handtekening.

De steeds veranderende digitale techniek maakt het er niet gemakkelijker op. Want hoe kunnen we in het jaar 2041 de digitale handtekening van 2021 controleren? In 20 jaar gebeurt en verandert er veel op het gebied van techniek. Tegelijkertijd willen we er zeker van zijn dat de elektronische krabbel echt is, dat wil zeggen van de persoon (of wellicht instantie) die de inhoud van het document heeft bevestigd.

Zowel DIGG als Riksarkivet (het Zweedse nationale archief) onderzoekt hoe de garantie van een handtekening in de loop van de tijd kan worden gewaarborgd. In de onderzoeken wordt ook gekeken naar mogelijkheden om de verplichting van analoge handtekeningen te vervangen door een digitale variant danwel door een andere vorm van bewijs.

Nieuwe vragen

De digitale handtekening is momenteel onderwerp van een uiterst belangrijke discussie bij de Zweedse overheid, met focus op zowel gisteren en vandaag als morgen. Er zijn veel vragen op meerdere terreinen: techniek, veiligheid, organisatie, dagelijks gebruik, wetgeving, etcetera. Elk antwoord zorgt voor een nieuwe vraag.

Het zal nog wel even duren voor de kwestie van de handtekening is opgelost. Maar die oplossing komt eraan. Daar teken ik voor!

Ondertussen bij onze zuiderburen

Vertrouwen in de toekomst is groot

Het informatiebeheer in Vlaanderen is soms nog weinig ontwikkeld. Maar de situatie is verre van hopeloos. Wie goed kijkt, ziet dat een andere wind begint te waaien.

De Belgische staatsstructuur staat erom bekend niet eenvoudig in elkaar te zitten. De regionale, provinciale en lokale overheden in Vlaanderen hebben daardoor te maken met een specifiek wettelijk kader. De federale archiefwet is vrij summier en bestaat sinds 1955, met recente aanpassingen. Ook de regionale wetgeving is van vrij recente datum. Er is door de invoering van het Archiefdecreet in 2010 echter een bevoegdheidsconflict ontstaan, waardoor het voor veel organisaties niet altijd duidelijk was welke wetgeving op welke taken van toepassing was. Recentelijk is een overeenkomst afgesloten tussen het Algemeen Rijksarchief en de

Vlaamse Overheid, een hoopvol signaal voor vele organisaties. Ook de recente samenwerking tussen beide bestuursniveaus in de selectiecommissies geeft positieve signalen dat de selectie binnen de regionale, provinciale en lokale overheden op een goed onderbouwde manier kan gebeuren.

Door het ontbreken van een globale aanpak en de vele wetgeving, krijgen besturen veel vrijheid in het opzetten van de informatiehuis-houding en de archivering ervan. Vlaanderen telt 300 gemeentes, de grootste is Antwerpen met 529.274 inwoners, de kleinste Herstappe met 79 inwoners. Het spreekt voor zichzelf dat hierdoor enorme schaalverschillen, verschillen in aanpak en

in maturiteit zijn tussen de grote en de kleine gemeentes. Provincies en diensten van de Vlaamse Overheid werken veelal nog op een heel andere manier en ook intern in de Vlaamse Overheid is er niet altijd een eenvormige aanpak van het informatiebeheer.

Gezamenlijke opslag

In 2016 liep I-Monitor, een onderzoek gevoerd door VVSG (netwerkorganisatie voor lokale overheden, red.) en de Vlaamse Overheid rond de digitale maturiteit van de lokale overheidsadministraties. Hieruit bleek dat er nog heel wat uitdagingen waren rond het informatiebeheer, procesmanagement en ict-beleid. Ook Audit Vlaanderen

'INFORMATIE IS IN EEN ORGANISATIE VAAK VERGAAND VERSNIJPERD'

(agentschap dat audits doet bij onder andere lokale overheden, red.) deed onderzoek naar de stand van zaken rond informatiebeheer bij besturen en organisaties en formuleerde aanbevelingen en vereisten in de *Leidraad Organisatiebeheersing voor lokale besturen*.¹ Informatiebeheer kreeg een apart hoofdstuk waarin bijvoorbeeld de noodzaak werd onderstreept om procedures uit te schrijven.

Bij de grotere organisaties was dit al het geval, maar bij de kleinere besturen ontbreekt dit echter vaak. Het aantal samenwerkingen is gering. Sommige gemeentes zetten de stap om samen een informatiebeheerder te werven maar meestal blijft het beperkt tot het delen van een medewerker. Eenvormige klassemanten of gezamenlijke opslag blijft vaak uit.

In het oog

Een van de eerste zaken die bij een doorlichting van een organisatie op vlak van informatiebeheer sterk in het oog springt, is de veelheid aan toepassingen waar informatie mee verwerkt en beheerd wordt. Toepassingen worden voor specifieke doeleinden gekozen en slagen er niet in informatie te delen. Die toepassingen zijn als het ware silo's waartussen communicatie vaak moeilijk is. Anno 2021 is de IT-infrastructuur dus niet altijd even kwaliteitsvol opgezet. Het resultaat is een vergaande versnippering van informatie in een organisatie.

¹ <https://www.auditvlaanderen.be/organisatiebeheersing>.

Die versnippering is verder in de hand gewerkt door de door corona versnelde invoer van Teams. Heel veel organisaties gaan nu versneld M365 invoeren. Met al zijn mogelijkheden bestaat hier een gigantisch risico: de verdere versnippering van procesgebonden informatie over allerlei opslaglocaties in Teams, OneDrives en SharePointsites, met alle gevolgen vandien voor de dossiervorming. In de snelheid om een werkbare omgeving te vinden voor hun medewerkers wordt namelijk een belangrijk aspect van veranderingsmanagement vergeten: het begeleiden van medewerkers naar de nieuwe situatie. Bovendien wordt ook nagelaten om een goede governance op te zetten voor M365. Hoe goed de mogelijkheden van de M365-suite ook zijn, zonder regels verzandt deze in een moeras van verspreide informatie. Microsoft biedt hiervoor allerlei hulpmiddelen aan. Het bestaan ervan lijkt aan veel organisaties voorbij te gaan.

Vacatures

Voordien werd informatiebeheer maar al te vaak gereduceerd tot een onderdeel van IT-beheer en het implementeren van "oplossingen". De archivaris/informatiebeheerder is vaak nog te veel archivaris en te weinig informatiebeheerder. Als je als informatiebeheerder immers ook instaat voor het oude papieren archief en dienstdoet als plaatselijk historicus, is tijd voor ondersteuning aan de administratie weinig evident. Vooral in kleinere organisaties en besturen komt informatiebeheer vaak niet van de grond

'HET STIJGEND AANTAL VACATURES VOOR INFORMATIEBEHEERDERS GEEFT HOOP'

door gebrek aan een verdediger en sponsor. In grotere organisaties zie je ook nog een splitsing tussen de klassieke archivistiek en het informatiebeheer, een tendens die complexiteit in de hand werkt.² Het stijgend aantal vacatures voor informatiebeheerder is niettemin een hoopvol element. Het betekent dat veel besturen inzien dat goed informatiebeheer te belangrijk is om gewoon los te laten. Zowel in Oost-Vlaanderen als Vlaams-Brabant kunnen lokale besturen beroep doen op ondersteuning vanuit de provincie of een aan de provincie verbonden organisatie. In West-Vlaanderen werd heel recent een nieuw subsidiereglement goedgekeurd dat gemeenten wil aanzetten tot het aanwerven van een digitaal informatiebeheerder.

Hoopvol

Veel overheden zetten ondertussen hun eerste stappen richting een onderbouwde preservatiestrategie en performant beheer van hun digitaal archief. Sommige hadden al eerder een digitaal depot, maar met de komst van Digitaal Archief Vlaanderen wordt een eDepot ook haalbaar voor middelgrote organisaties. Digitaal Archief Vlaanderen maakt organisaties echter ook pijnlijk duidelijk hoe weinig ontwikkeld het informatiebeheer soms is. Is het een hopeloze situatie in Vlaanderen? Integendeel, we zijn hoopvol. Er zijn talrijke initiatieven om het informatiebeheer in Vlaanderen te ondersteunen. Er zijn meer besturen die een informatiebeheerder aanduiden of aanwerven. Is er nog veel werk? Absoluut! De uitdagingen waarvoor informatiebeheerders in Vlaanderen staan zijn groot, het vertrouwen in de toekomst is dat echter ook.

² Ceùpens, Lien en Vanhoutte, Petra, *It's the end of the local archives as we know it*, Meta 8 (2018).

Ambtenarenpanel

REFLECTIE OP DE OVERHEID

Wilt u ook
weten wat
ambtenaren
vinden?

Maak dan gebruik van Ambtenarenpanel!

Stuur een e-mail naar info@ambtenarenpanel.nl

Ambtenarenpanel

is een samenwerking van

TOP
ONDERZOEK
WEET WAT ER GEBEURT.

publiek
denken

Breder beroepsperspectief voor informatieprofessionals

Vlaamse opleidingspionier creëert kansen

Als het gaat om opleidingen in informatiebeheer is er in België de afgelopen jaren flink wat veranderd. De Erasmushogeschool Brussel is een van de pioniers die haar studenten niet alleen klaar wil stomen voor de publieke sector maar ook voor de private.

De Erasmushogeschool Brussel (Leuven) biedt sinds kort twee opleidingen informatiebeheer aan: Bibliotheek en Archief. Deze zogenoemde graduaatsopleidingen bevinden zich op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur en zijn vergelijkbaar met Nederlandse hbo-opleidingen. De opleidingen zijn nieuw. Daarom heeft de Erasmushogeschool Brussel het curriculum en het kwaliteitssysteem bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) moeten toelichten. De hogeschool heeft een voorlopige accreditatie verworven om de opleiding in te richten. De definitieve accreditatie volgt na een tweede beoordeling door de NVAO.

Leerlijnen

De doelstelling van Erasmushogeschool is om *future-proof* breed opgeleide en flexibele informatiebeheerders af te leveren. In het curriculum wordt gewerkt met vijf leerlijnen om dit te bereiken. De brede sector biedt enkele oriënterende vakken aan en focust op sectorgebonden vaardigheden zoals rond metadatering, selectie en vernietiging, toepassing van specifieke wetgeving, enzovoort. Bij digitalisering worden de algemene en specifieke ict-vaardigheden van de studenten ontwikkeld. De leerlijn publiekswerking omvat enkele vakken rond onder andere marketing en informatievaardigheden, maar focust daarnaast op het uitwerken van projecten in cocreatie met het werkveld. Verder zijn er leerlijnen gewijd aan *soft skills*, zoals netwerken, leidinggeven, didactische vaardigheden

en veranderingsmanagement en aan professionele ontwikkeling met stages en POP-vakken (Persoonlijk OntwikkelingsPlan), waarbij studenten hun eigen leertraject in handen nemen met coaching door docenten.

Toekomstplannen

Erasmushogeschool Brussel monitort steeds de opleidingsnoden in de sector en probeert deze te lenigen. Zo is de hogeschool in academiejaar 2020-2021 een nieuw programma gestart voor studenten die al een diploma hoger onderwijs hebben behaald. Het nieuwe eenjarige postgraduaat in informatiemanagement ambieert om naast het operationeel gerichte graduaat een strategisch gericht postgraduaat te plaatsen op de werkvloer. In de toekomst worden de opleidingen verder afgestemd op de profielen die de sector nodig heeft. Ook beoogt de opleiding om het uitstroomgebied van haar studenten te verbreden. Momenteel is dit nog sterk geënt op de traditionele sector van bibliotheken en archiefinstellingen binnen de publieke sector. Met de ontwikkelingen op het vlak van digitaal werken en *born digital* informatie zien ze ook grote mogelijkheden voor onze studenten binnen de private sector.

**'OOK SOFT SKILLS
KOMEN AAN BOD'**

ACHTERGROND

Tekst **Thomas Zandvliet**

Thomas Zandvliet is programmeur en IT-adviseur en was tot en met 31 december 2020 verbonden aan het Noord-Hollands Archief

Duurzaam toegankelijke algoritmes

Wat hebben informatieprofessionals ermee te maken?

De inzet van algoritmes door overheidsorganisaties is vaak weinig doordacht. Dat zorgt voor vraagstukken in de archiefwereld waarop nog geen duidelijk antwoord is, zoals: hoe archiveer je een algoritme en hoe zorg je voor transparantie? Onder de vlag van het KIA-kennisplatform Informatiehuishouding Overheden is in 2019 een werkgroep opgericht om antwoord te geven op deze vragen. Het eindresultaat van de werkgroep is een handreiking over het duurzaam toegankelijk maken en verantwoord gebruiken van algoritmes.

De handreiking is bedoeld voor medewerkers op het terrein van informatiebeheer en archivering, die als adviseur betrokken zijn bij het ontwerpen van algoritmes. In dit artikel ga ik verder in op de handreiking en mogelijke valkuilen. Een van

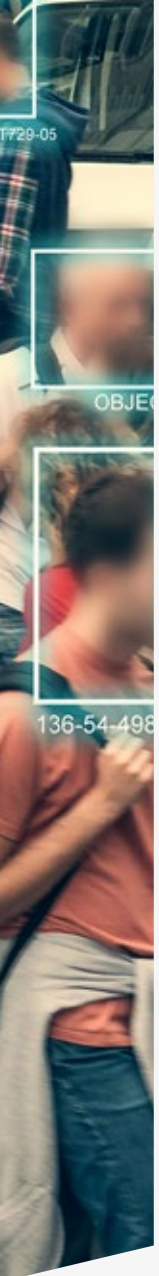
die valkuilen is dat een algoritme ongewenst kan discrimineren. Zoals bij Amazon, dat een algoritme inzette om sollicitanten te beoordelen. Maar een audit liet zien dat het algoritme discrimineerde op basis van gender. Zo zijn er talloze voorbeelden bij zowel bedrijven als

overheidsorganisaties waarin een discriminerend algoritme ingezet werd.

Patroonherkenning

Voordat ik verderga, is het verstandig de definitie van een algoritme te geven. Een algoritme is een set

'HOE VOORKOMEN WE DAT ALGORITMES DISCRIMINEREN?'

van instructies (model) die één taak heeft en daarop antwoord geeft. Het model, een wiskundige formule, wordt gemaakt op basis van trainingsdata. Dit heet patroonherkenning, en vindt plaats via *Machine Learning* (ML). Trainingsdata zijn een dataset gerelateerd aan de vraag die door het algoritme moet worden beantwoord, met het daarbij gewenste antwoord gedefinieerd. Bij complexere vragen zijn meerdere algoritmes noodzakelijk of is tussenkomst van de mens nodig. Elk algoritme heeft een eigen model en trainingsdata. Datasets die in de trainingsdata worden gebruikt, kunnen hierbij mogelijk worden hergebruikt in een andere context. Kunstmatige intelligentie, *Artificial Intelligence* (AI), is zo'n voorbeeld waarbij meerdere algoritmes gecombineerd worden om een slimme kunstmatige verschijning te creëren. Samengevat, een algoritme kan worden ingezet om sollicitaties te beoordelen, in tegenstelling tot een AI, die zelf zou kunnen solliciteren.

Trainen

Terugkomend op het incident bij Amazon, hoe voorkomen we zoiets? Het model waarvan het algoritme gebruikmaakte was getraind met een dataset van voorgaande sollicitaties. Uit deze dataset werd het patroon herkend dat in het verleden meer mannelijke sollicitanten werden aangenomen. Waardoor de machine dit "succesvolle" patroon doorzette en vrouwen een lagere beoordeling gaf. Om dat te voorkomen moeten modellen worden getraind met

objectieve data. In dit geval had de subjectieve informatie over gender weggelaten moeten worden, aangezien we niet willen dat een sollicitatie beoordeeld wordt op basis van gender. Ook de namen hadden weggelaten moeten worden, omdat daaruit indirect het geslacht herleid kon worden.

Documenteren

Algoritmes worden vaak ingezet op vertrouwelijke processen. Het is daarom belangrijk te analyseren welk doel wordt beoogd en wie daarbij mogelijk getroffen worden. Denk aan maatschappelijke, persoonlijke, bedrijfsmatige en cultuurhistorische impact. Aan de hand van deze informatie kunnen onderbouwde keuzes worden gemaakt bij het ontwerpen en beheren van het algoritme en het kiezen van de juiste selectietermijn. Het vastleggen van deze analyse en de gemaakte ontwerpkeuzes, is een belangrijke stap in de archivering en verantwoording. In het voorbeeld van Amazon kan deze worden gebruikt om te achterhalen hoe de discriminatie tot stand is gekomen en wat er van tevoren aan is gedaan om discriminatie zo veel mogelijk te voorkomen. Het is voor ons vak van belang om zich hiermee bezig te houden, aangezien kennis over (vastlegging en ontsluiting van) informatie samengevoegd moet worden met de andere disciplines om zo de kwaliteit en transparantie te kunnen waarborgen. Daarbij is het nodig om te beseffen dat het archiveren van een algoritme niet alleen gaat over het archiveren van de rekenregels en de gebruikte data, maar ook over documentatie die inzicht biedt over de totstandkoming en werking

van het algoritme. In de handreiking splitsen we het algoritme op in vier componenten (documentatie, trainingsdata, outputdata en logica) die elk weer een eigen archiveringsaanpak kennen.

Drie fases

Bij het schrijven van de handreiking hebben we drie fases gehanteerd voor de inzet van een algoritme: analyse, ontwerp en beheer. Bij elke fase zijn wij nagegaan welke aspecten belangrijk zijn om algoritmes op een zo verantwoord mogelijke manier in te zetten. Dit is uitgewerkt tot een visueel overzicht van belangrijkste thema's per fase. Om deze aan te kunnen pakken hebben we een vragenlijst ontworpen, die als checklist kan worden gebruikt om de relevante maatregelen per fase te bepalen. Het overzicht en de vragenlijst zijn nader toegelicht en voorzien van praktische voorbeelden in de bijsluiters. De vragenlijst bestaat zowel uit voor de hand liggende vragen als meer diepgaande vragen. Een voor de hand liggende vraag kan zijn: welk proces wordt ondersteund door het algoritme? Een voorbeeld van een meer diepgaande vraag is: hoe is in het wijzigingsproces geborgd dat de mogelijke impact van wijzigingen op het archiefregime wordt beoordeeld?

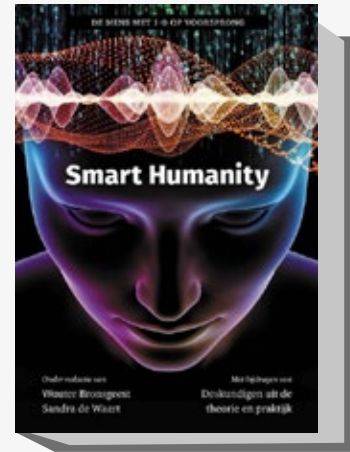
Meer weten

De handreiking is een dynamisch document en is bedoeld als richtlijn. Meer weten over de handreiking of vragen naar aanleiding van dit artikel? De handreiking en contactgegevens zijn te vinden op [Algoritme.thomasmedia.nl](https://algoritme.thomasmedia.nl).

'KENNIS OVER INFORMATIE HELPT TRANSPARANTIE VERGROTEN'

Slimme technologie... wat moet je ermee?

In *Smart Humanity; de mens met 1-0 op voorsprong* geven bijna veertig informatiedeskundigen hun visie op de ethische en sociale kanten van technologie. Met als belangrijke vraag: hoe halen we het beste uit onszelf en onze digitale producten en diensten, zodat we er zelf beter van worden?

Technologie verandert de wereld. En die veranderingen volgen elkaar in razend tempo op. Wie niet verandert, althans niet zo snel, is de mens door en voor wie die technologie is ontwikkeld. Oké, die handige applicatie is beschikbaar op kantoor, maar weet de medewerker hem te gebruiken? En die online database, is die handig te doorzoeken? Of zoals het in *Smart Humanity; de mens met 1-0 op voorsprong* wordt geformuleerd: technologie is pas *smart* als de mens er baat bij heeft. Rekening houden met de impact van nieuwe toepassingen en technologie is een essentieel onderwerp geworden. Dit gegeven is voor elke beroepsgroep van belang, maar met name voor informatieprofessionals. Volgens *Smart Humanity* groeit bij hen het besef van de sociale en ethische aspecten aan hun werk. Ze realiseren zich in toenemende mate hun verantwoordelijkheid 'om de informatiebehoefte van werknemers en burgers in een data-intensieve maatschappij in goede banen te leiden'. Juist voor hen is dit werk een echte *mustread*.

'OPSLAG IN DNA IS DE OPLOSSING'

In *Smart Humanity* geeft een kleine veertig deskundigen, zowel uit de wetenschap als de praktijk, hun visie op de menselijke kant van technologie. Zoals filosoof Martijn Aslander, met zijn bijdrage 'Voorbij het dogma van het document'. Het document beperkt de arbeidsproductiviteit, aldus Aslander. We zijn onvoldoende digitaal bewust en digitaal fit. Hij raadt aan om beter te filteren met gereedschappen, slim om te gaan met micronotities en informatie (naast ons hoofd) in een tweede, digitaal brein te verwerken. Op weg naar wat hij noemt: een nieuwe werk-werkelijkheid. Of coördinator nieuwe media-collecties & papieren archieven bij het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid Jasper Snoeren. In zijn bijdrage 'De sciencefiction voorbij: dataopslag in DNA' stelt hij dat de opslagcapaciteit van digitale dragers tegen een maximum aan zullen

lopen. Bovendien hebben ze een beperkte levensduur. De oplossing is opslag in DNA. Er zijn nog wel obstakels te overwinnen, zoals de benodigde tijd om een bestand te openen. Het proces is nog te langzaam. DNA-opslag is daarmee vooralsnog alleen geschikt voor duurzame opslag. Verwacht wordt dat DNA binnen 10 jaar op de markt beschikbaar komt.

Ruimte

De samenstellers van *Smart Humanity* – KNVI-duovoorzitter Wouter Bronsgeest en -secretaris Sandra de Waart – zijn erin geslaagd een belangrijk overzicht voor deze tijd te maken, dat door de mix van artikelen en columns bovendien prettig lezen is. Jammer dat de uitgave niet in de vorm van e-book of digitaal beschikbaar is voor de leden van de KNVI. Er is ruimte om in *Od* de artikelen en columns te bespreken, praktijkervaringen te delen, te verdiepen of te verwerpen. Van harte uitgenodigd!

Smart Humanity; de mens met 1-0 op voorsprong. Wouter Bronsgeest, Sandra de Waart et al. Nubiz, 2020. ISBN 978 94 92790 32 3.

PRIKKEL

Laat de sneeuwbal rollen

In januari heeft de Tweede Kamer de Wet open overheid (Woo) vastgesteld. De Woo heeft tot doel de overheid transparanter te maken, waarbij er een duidelijke link is met de Archiefwet. Zodra de Eerste Kamer heeft ingestemd met de wet, komt er een adviescollege openbaarheid en informatiehuishouding. Een van de taken van het college is om te rapporteren over de stand van de informatiehuishouding in het bestuur, de voortgang van de uitvoering van het meerjarenplan en de toegang tot publieke informatie.

Het spreekwoord zegt: je moet het ijzer smeden als het heet is. En dat is nu. Voor je het weet verslapt de aandacht weer en is het *business as usual*. Met de toeslagenaffaire nog vers in het geheugen begrijpen we allemaal

dat de informatiehuishouding een stimulans kan gebruiken. De vraag is alleen: wat doe je er zelf aan? Mijn vooronderstelling is dat de lezers niet overtuigd hoeven te worden van het belang om te investeren in een goede informatiehuishouding. Ze lezen niet voor niets dit blad. Maar wat doen ze om collega's binnen hun organisatie bewuster te maken van het belang van openbaarheid en zorgvuldige opslag van data en documenten? Vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid kan eenieder het initiatief nemen. Je kunt het onderwerp in ieder geval ter sprake brengen in een werkoverleg en vragen wat jouw organisatie doet in aanloop naar de inwerkingtreding van de Woo. Zo kun je een beweging in gang zetten.

Misschien kun je ook een werkgroep starten om de huidige situatie in kaart te brengen en de bewustwording in je organisatie te stimuleren. Mocht je een strategisch informatie-overleg (SIO) hebben binnen je organisatie, dan is dat een logisch platform om een en ander te bespreken. En hopelijk blijft het niet alleen bij spreken, maar leidt het ook tot concrete werkafspraken. Welke kans zie jij om binnen je organisatie een stimulans te geven aan de implementatie van de Woo? Als iedere lezer minimaal één initiatief neemt, dan lukt het ons gezamenlijk om de sneeuwbal te laten rollen. Grijp je kans en deel het met ons via od@publiekdenken.nl.

Jeroen Jonkers is hoofdredacteur Od

SERVICEBERICHT

Kennisnetwerk

Informatie en Archief

KIA Metadata10Daagse

Volgende maand is het zover: de KIA Metadata10Daagse! Van 12 tot en met mei 2021 zit de tiendaagse tjokvol met online sessies over metadata in de breedste zin: van TMLO/MDTO tot het door metadatering in kaart brengen van de internationale gemeenschap van geleerden in Europa van 1500 tot 1800, en van een panel met internationale grootheden tot de Archiefwiki Inklodpag. In het februari-nummer van *Od* was daar al het een en ander over te lezen en ondertussen heeft het programma zich nog wat verder gevuld. Er is veel ruimte voor sessies dit jaar. Dat komt doordat het hele programma online is en er met locaties en

reistijd geen rekening hoeft te worden gehouden. Daardoor is er nog plaats voor presentaties, workshops en dergelijke. Als u of uw organisatie nog een interessant onderwerp heeft, dan kunnen we daar nog iets voor inplannen. Uiteraard wel binnen het thema metadata. Voor het aanmelden van een activiteit of meer informatie: neem contact op met Chido Houbraeken (<https://kia.pleio.nl/user/chido/profile>).

Een activiteit willen we er nog wel uitlichten: de MetadataGold-Collection. Daar kan de lezer namelijk nu al mee beginnen. De bedoeling is dat iedereen van tevoren zijn of haar favoriete video's, documentai-

res, muziek, boeken, blogs, podcasts, websites, toneelstukken of beeldende kunstuitingen door kan geven, zolang het maar met metadata te maken heeft.

Daar worden dan collecties van gemaakt die iedereen lekker kan browsen, beluisteren en bekijken als er even niets is te doen. Of die later, na de Metadata10Daagse, kunnen worden gebruikt ter illustratie bij presentaties, publicaties en workshops. Je kunt je vondsten alvast aanmelden via <https://tinyurl.com/Meta10D-06>.

Meer informatie: <http://www.tinyurl.com/meta10d>.
En gebruik #Meta10D op de sociale media!

'Niet stoffig, maar nuttig en leuk'

Organisatie: Inspectie Justitie en Veiligheid
Begonnen in: 1 november 2020
Functie: informatiespecialist

Het vakgebied informatiebeheer kent een grote diversiteit aan collega's. In deze rubriek maken we kennis met de nieuwelingen. Wat zijn hun ervaringen tot nu toe? In deze aflevering is het woord aan Daisy van Lith.

Hoe ben je in deze functie terechtgekomen?

'Ik ben sinds 2 jaar werkzaam bij de Inspectie Justitie en Veiligheid. Mijn organisatie draagt bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving door toezicht te houden op de verschillende uitvoeringsorganisaties. Sinds 1 november 2020 ben ik werkzaam als informatiespecialist. Deze functie heeft het imago stoffig te zijn, maar dat is absoluut niet het geval. Ik zie het als de toekomst en essentieel voor organisaties om informatie te analyseren en vervolgens tactisch in te zetten.'
'Het belang van informatie geeft de functie veel toekomstperspectief. Bovendien is het vak continu in ontwikkeling. We leven in een wereld waarin steeds meer mogelijk is. Dat geldt ook voor archivering van de informatie. Maar evenzeer, en daar gaat mijn persoonlijke inte-

resse het meest naar uit, voor hoe je al deze informatie kunt organiseren en analyseren om op een zinvolle manier in te zetten. Het is nuttig en leuk dus. Ik ben eigenlijk nog geen negatieve aspecten van mijn werk tegengekomen!'

Hoe zorg je ervoor dat je de juiste kennis en vaardigheden opdoet?

'Ik beschikte al over het vereiste werk- en denkniveau. Toch vond ik het belangrijk om een opleiding in het vakgebied te volgen, zodat ik mijn werk op een professionele en gedegen wijze uit kan voeren. Mijn collega had ervaring met GO opleidingen en was erg enthousiast over hun praktische aanpak en ervaren docenten. Zodoende volg ik momenteel de opleiding tot informatiespecialist. Die sluit goed aan op wat nodig is voor mijn dagelijkse werkzaamheden en het is fijn dat

er ook aandacht wordt besteed aan marketing. Want nu kan ik mooi mijn eigen functie wat meer op de kaart zetten in de organisatie!' 'In het verlengde daarvan ligt ook een verbetervoorstel dat ik al heb gedaan. Naar aanleiding van mijn huidige ervaring in deze functie en mijn opleiding heb ik aangegeven de bekendheid van de informatiespecialist bij mijn collega's te willen vergroten in de organisatie en het voorstel hiervoor is in de maak!'

Heb je advies voor iemand die in hetzelfde vakgebied aan de slag wil?

'Het is belangrijk je eerst goed te oriënteren op welk gebied binnen het informatiebeheer je het accent wilt leggen. De functie informatiespecialist wordt namelijk verschillend ingevuld. Bij de een ligt de nadruk op informatiebeheer en recordsmanagement en de ander meer op datamanagement en *data science*. Zodra je voor jezelf inzichtelijk hebt waar je interesse naar uitgaat en waar je capaciteiten liggen, kun je gericht zoeken naar een functie die daarop aansluit.'

Tekst **Mirjam Elferink**

Mirjam Elferink is advocaat intellectuele eigendom ict-recht & privacy

Inval AP?

Een inval of een inspectie van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft een grote impact op je organisatie. De AP mag zich – zonder voorafgaande toestemming – toegang verschaffen tot bedrijfsgebouwen, terreinen, voertuigen, etcetera. Datzelfde geldt voor de toegang tot alle uitrustingen en middelen voor de gegevensverwerkingen, zoals fysieke dossierkasten, bureaulades, digitale documenten en ict-middelen. De AP kan zo'n inspectie doen naar aanleiding van ontvangen klachten, maar ook uit eigen beweging. Tijdens deze bezoeken zal informatie worden verzameld die later als basis kan dienen voor een mogelijk sanctiebesluit.

De AP kan (de medewerkers van) je organisatie gelasten om alle voor de uitvoering van het onderzoek vereiste informatie te verstrekken. Alle gevorderde informatie dient aan de AP te worden verschaft. De AP mag van al deze informatie kopieën maken of deze voor kopie-doelinden een korte periode meenemen. Correspondentie tussen je organisatie en een advocaat, privédocumenten, documenten buiten het doel van het onderzoek en documenten van geheimhouders (bijvoorbeeld medische dossiers) vallen daar niet onder. Je organisatie dient alle medewerking te verlenen die de AP in het kader van haar onderzoeksbevoegdheden redelijkerwijs kan vorderen. Let wel: dat betekent andersom ook dat je alleen de informatie hoeft te verschaffen die relevant kan zijn voor het concrete onderzoek.

De AP dient de betrokken organisatie te informeren over het voorwerp en de reden van het onderzoek. Je kunt vragen naar het doel en de reden van het onderzoek, op wie of wat het betrekking heeft en of je organisatie verplicht is om mee te werken. Je kunt ook vragen naar waar en hoe het onderzoek zal worden uitgevoerd. Laat de medewerker van de AP zijn antwoorden bij voorkeur op schrift stellen.

Indien je organisatie verplicht is om mee te werken, vraag dan op grond van welke wettelijke bepaling dat verplicht is. Geef uitdrukkelijk bij de AP aan dat je alleen meewerkt voor zover de (medewerker van de) AP bevoegd is en dat van vrijwillige medewerking geen sprake is. Wilt u weten hoe vaak de AP onderzoeken instelt? Ga dan naar de website van de organisatie. Uit de daar gepubliceerde jaarverslagen valt af te leiden hoe vaak de AP onderzoeken heeft ingesteld of een last onder dwangsom heeft opgelegd.

De KNVI in 2021

Op stoom!

We hebben het bestuursplan voor 2021 afgerond en “afgezegd” tijdens de bestuursvergadering van februari. Nog even de foto van de juiste kersentaart erbij en dan zetten we het plan in het kenniscentrum, toegankelijk voor leden. En daarnaast natuurlijk ook het verslag van de vorige vergadering en de planning voor 2021 van de bestuursvergaderingen, ALV en andere verenigingsdata. Want transparantie helpt!

Wat betreft de ledenontwikkeling hebben we goed nieuws. Wij meten altijd hoeveel leden er bijkomen en hoeveel er weggaan, tussen twee vergaderdata in (we weten het, de parameters van de meting zijn wat willekeurig). Tussen het januari- en het februari-meetpunt zijn er 23 nieuwe leden bijgekomen en 24 leden vertrokken.

We vinden het altijd jammer als leden afscheid nemen (vaak is het vanwege pensioen of andere werkring), maar bijna evenveel leden erbij als eraf is uniek in deze tijden. Het sterke aanbod dat de decentrale bestuurders verzorgen is hier zeker de oorzaak van!

Overigens vragen wij om feedback als mensen ons verlaten en die krijgen wij als bestuur stuk voor stuk te zien. Soms pijnlijk, altijd waardevol.

CEPIS

Om even door te gaan op het pijnlijke vlak: de bezuinigingen. Tijdens de ALV eind 2020 al aangekondigd: we hebben minder budget en daar-

‘GOED NIEUWS WAT BETREFT HET AANTAL LEDEN’

door hebben we harde keuzes moeten maken. Een van die keuzes was het lidmaatschap van CEPIS, de internationale koepel van IT-organisaties. We hebben het lidmaatschap voor een jaar opgeschort, omdat de jaarcontributie voor nu buiten ons bereik valt en omdat we zien dat het animo van de leden om actief deel te nemen aan CEPIS-events erg laag is geworden.

We blijven wat zij doen met belangstelling volgen en gaan in het najaar heroverwegen of we ons in 2022 toch weer aansluiten.

Noodkreet

En dan de landelijke verkiezingen

afgelopen maart! Op zichzelf niet het eerste thema voor een vereniging van informatieprofessionals, maar ook weer wel. Een aantal actieve leden is zich erg bewust van het belang van gedegen kennis van ict en informatiemanagement bij onze volksvertegenwoordigers en hebben een noodkreet gestuurd ([Bit.ly/3qOkyfe](https://bit.ly/3qOkyfe)) aan de politieke partijen: zorg voor een goede, nieuwe Commissie Digitale Zaken. De noodkreet is via verschillende media al opgepikt, dat is prachtig om te zien. Als bestuur staan we hier volledig achter.

Energie

Tot slot is het vermeldenswaard dat het Nederlandse *chapter* van de IIBA ([Dutch.iiba.org/](https://dutch.iiba.org/)), het International Institute of Business Analysis ons heeft benaderd, om eventuele samenwerking te verkennen. We hadden een prettig gesprek tussen enkele mensen van ons bestuur en enkele van hun bestuur. Het zou zeker mooi zijn om meer uit te wisselen en wellicht een event samen te organiseren.

Als er leden zijn die daaraan mee willen doen, dan kunnen ze zich bij ons melden. Dat soort samenwerkingen geven veel energie.

Voor nu, blijf gezond, blijf positief en tot de volgende keer.

*Hartelijke groet namens het verenigingsbestuur,
Sandra de Waart, secretaris*

Themasessies over toekomstgericht informatiebeheer

Sinds maart 2021 werkt de KNVI samen met Layla Hassan, adviseur digitale informatievoorziening bij het ministerie van Financiën. Sinds 2020 organiseert zij, met behulp van vakgenoten, maandelijks een themasessie over toekomstgericht informatiebeheer. Elke sessie blijkt te voorzien in een grote behoefte om mee te discussiëren over tactische en strategische vragen. Ook maken de deelnemers van de gelegenheid gebruik om te netwerken en krachten te bundelen. Er zijn geen spelregels. Iedereen mag meedoen en meediscussiëren. De themasessies stimuleren kennisdeling binnen het vakgebied en bieden de mogelijkheid om

met collega's, opdrachtgevers en andere experts ervaringen, problemen en oplossingen uit de dagelijkse praktijk te bespreken. De deelnemers brengen zelf onderwerpen naar voren waarover ze van gedachten willen wisselen met experts en vakgenoten. Op deze manier kunnen ze hun deskundigheid en de kwaliteit van hun werk blijven verbeteren. De themasessies vinden elke laatste donderdag van de maand online plaats tussen 15.00 uur en 16.30 uur. De centrale vragen worden geselecteerd uit suggesties die via de bekende platforms Breed, KIA en de KNVI worden doorgegeven.

Voor meer informatie of aanmelden, ga naar de website van de KNVI: bit.ly/38oepzU.

Super Tuesday

Sinds begin van het jaar is de KNVI begonnen met de Super Tuesday: elke eerste dinsdag van de maand een webinar (of later dit jaar een fysiek evenement) over de digitale transformatie. Op 6 april staat de Super Tuesday in het teken van: Industrie 4.0 naar 5.0. Het fenomeen Smart Industry of Industrie 4.0 bestaat al een tijd. Inmiddels staat Industrie 5.0 al voor de deur. Hoe speelt zich dit zich onder andere in Europa af? En wat zou dit kunnen betekenen voor Nederland? Op 4 mei is het centrale thema: digitaal onderwijs en digitaal leren. Als het afgelopen jaar ons één ding heeft geleerd, is het

wel dat online onderwijs prima mogelijk is. Maar ook dat aanpassingen in lesvormen en didactiek noodzakelijk zijn om de gewenste leerresultaten te behalen en het onderwijs aantrekkelijk te maken. Via een video-tool en online een les verzorgen, is niet voldoende. Daarom zie je, nu de periode van online onderwijs langer duurt dan verwacht, dat de ontevredenheid over de aangeboden lessen toeneemt. Als we digitalisering en ict-hulpmiddelen duurzaam in het onderwijs willen integreren, is er nog veel nodig.

De events starten om 16.00 uur en duren tot 17.30 uur. Aanmelden via de website van de KNVI: www.knvi.nl.

Lid worden?

Word lid van de KNVI

KNVI verbindt, verrijkt, versterkt

Het lidmaatschap van de KNVI is er voor iedereen, werkzaam in (of met belangstelling voor) het vakgebied informatiebeheer en/of archivering. Word lid en profiteer van:

- Het abonnement op het vakblad Od
- Gratis of tegen gereduceerd tarief deelnemen aan alle activiteiten van de KNVI
- Brede netwerk mogelijkheden met collega-informatieprofessionals

Binnen de KNVI is de interessegroep SOD actief voor informatiebeheerders bij de overheid.

Lidmaatschapsvormen

- A Persoonlijk lidmaatschap
Contributie bedraagt € 165,00
- B Organisatielidmaatschap;
contributie bedraagt:
- bij 1 – 6 fte: € 225,00 excl. btw
  - bij 7 – 12 fte: € 500,00 excl. btw
  - bij 13 – 24 fte: € 775,00 excl. btw
  - bij 25 fte –>: € 1.380,00 excl. btw
- Bij een organisatielidmaatschap ontvangt de organisatie een evenredig aantal abonnementen op Od.

Voor organisaties zijn er ook mogelijkheden om de SOD te sponsoren. Interesse? Neem contact op via info@knvi.nl

De SOD maakt sinds 1 januari 2017 deel uit van de verenigde beroepsverenigingen KNVI, Ngi-NGN en SOD

Postbus 1058
3860 BB NIJKERK
T: 033 247 34 27
E: info@knvi.nl
W: www.knvi.nl

faculty

Online cursusaanbod

Leergangen

Leergang Informatiebeheerder Start 4 november 2021 (13 dagen)	€ 4.150
Leergang Adviseur Recordmanagement (versneld) Start 28 oktober 2021 (14 dagen)	€ 4.450
Leergang Strategisch Informatie- en Recordmanager Start 5 oktober 2021 (17 dagen)	€ 4.650

Cursussen

Toepassing van archiefselectie 7 en 21 april, 12 mei 2021 (3 dagen)	€ 1.095
Kwaliteitszorg en risicomanagement 13 en 20 april 2021 (2 dagen)	€ 875
Leren preservieren - In samenwerking met het Netwerk Digitaal Erfgoed 20 april, 11 mei en 1 juni 2021 (3 dagen)	€ 450
Postbehandeling in eigentijds perspectief 22 april 2021 (1 dag)	€ 450
Privacy en bescherming van (persoons)gegevens 11 mei 2021 (1 dag)	€ 450
Toepassing gemeentelijke selectielijst 2020 17 mei 2021 (1 dag)	€ 450
Praktijkdagen Informatiewet- en regelgeving 25 mei, 8 en 22 juni 2021 (3 dagen)	€ 1.095
Basiscursus Informatiebeheer 3 en 10 juni 2021 (2 dagen)	€ 875
Office 365 voor digitaal samenwerken en informatiebeheer 11 en 18 juni 2021 (2 dagen)	€ 875
Informatiebeheer in verandering 17 juni 2021 (1 dag)	€ 450

De VHIC Faculty biedt interactieve open cursussen variërend van één tot drie dagen. Onze cursussen zijn erop gericht om in korte tijd veel kennis op te doen van een specifiek onderwerp. Daarnaast bieden we volledige leergangen. De link naar de praktijk - úw praktijk - staat hierbij centraal. Zodat u direct met de kennis aan de slag kunt.

Alle trainingen in het voorjaar van 2021 worden online gegeven.

Opleiding op maat?

Bent u op zoek naar een incompany-training of wilt u een cursus op maat? Informeer dan naar de mogelijkheden voor een opleidingsprogramma afgestemd op uw wensen en behoeften.

Bekijk het volledige opleidingsaanbod op vhic.nl/opleidingen